

ARAŞTIRMA / RESEARCH ARTICLE

doi: 10.17986/blm.2016220393

Adana'da Suça Sürüklenen Çocukların Sosyodemografik Özellikleri

Sociodemographic Characteristics of Juvenile Delinquents in Adana

Sunay Fırat¹, Yiğit İltaş², Mete Korkut Gülmen³

¹Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Adana

²Çukurova Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Ceza ve Ceza Muhakemeleri Hukuku Anabilim Dalı, Adana

³Çukurova Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Adli Tıp Anabilim Dalı, Adana

Özet

Giriş: Çocukları suça sürükleyen çeşitli risk faktörleri bulunmaktadır. Çocuğun ergenlik döneminde yaşadığı bireysel ve ailevi zorluklar, yoğun ve kontrolsüz gerçekleşen göçlerin çocuk ve aile üzerindeki olumsuz etkileri, çocuğun uygun olmayan akran ilişkileri, çocuğun ve ailesinin düşük sosyoekonomik-kültürel durumu ve eğitimsizliği, çocuğun alkol ve/veya uyuşturucu madde kullanımı bu faktörlerden bazılarıdır.

Bu çalışmada; suça sürüklenen çocukların sosyodemografik verileri, ailesel özellikleri, işledikleri suçların türü, suç işleme yaşları ve suçu tek başına mı yoksa birden fazla kişinin katılımıyla mı işledikleri, buldukları bölgeye göçle gelip gelmeme durumları istatistiksel verilerle ortaya konulmuştur.

Gereç ve Yöntem: Ocak 2004 tarihinden itibaren Adana Adliyesi 1, 2 ve 3 nolu Çocuk Mahkeme'lerine suç işlediği iddiasıyla gelen/getirilen ve İl Millî Eğitim Müdürlüğüne Mahkeme kararıyla alınan tedbirler nedeniyle gönderilen/başvuran 0-18 yaş arasındaki çocuklara ait veriler (mahkeme kararlarından ve mahkeme kararıyla istenen Sosyal İnceleme Raporlarında (SİR) yer alan bilgiler) retrospektif olarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Çalışmamızda yer alan 258 çocuktan 225'i erkek (%87.2), 33'ü (%12.8) kız olup suça sürüklenen bu çocukların yaş ortalaması 13 yaş 4 ay \pm 2.20 (min: 5 yaş 8 ay, max:17 yaş 9 ay)'dır. Çocukların %45'i mal varlığına karşı, %23.3'ü hayata karşı, %3'ü ise terör suçlarını işlemişlerdir. Çocuklardan % 27.5'i ise küçük yaşta sokakta çalışma dolayısıyla koruma altına alınmıştır. Suça sürüklenen çocukların işledikleri suç türü ile çocukların ailesinin o bölgeye göçle gelip gelmeme durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0.028$).

Tartışma ve Sonuç: Çalışmamızda, çocuk suçluluğuna doğrudan ya da dolaylı etkisi olabileceğini düşündüğümüz sosyodemografik özellikler ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ülkemizde çocuk koruma kanunu kapsamında suça sürüklenen çocuklar için koruyucu ve destekleyici tedbirler alınabilmektedir. Çocuk suçluluğunun nedenleri, önleme yolları ve suça sürüklenen çocukların yeniden topluma kazandırılma çalışmaları tüm toplumlar için öncelikli konulardandır. Sonuç olarak, çocuğun suça sürüklenmesinin önlenmesi için aile, okul, toplum ve çocuğa ait risk faktörlerinin belirlenmesi ve bunlara yönelik çözümlerin üretilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Suça Sürüklenen Çocuklar; Risk Faktörleri; Epidemiyoloji; Sosyodemografik Özellikler.

*Sorumlu Yazar: Yrd. Doç. Dr. Sunay Fırat
Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Adana
E-mail: sunayfirat@gmail.com*

Geliş: 10.05.2016 Düzeltme: 15.06.2016 Kabul: 21.06.2016

Abstract

Objective: There are a variety of risk factors which push children to delinquency. Personal and familial difficulties experienced by the children during the adolescence period, negative effects of intensive and uncontrolled migrations on the children and their families, inappropriate peer relationships of children, low socio-economic status of children and their families and their illiteracy, usage of alcohol and/or drugs by the children are some of these factors.

In this study, socio-demographic date of children pushed to delinquency, their family traits, types of their crimes, age of committing crimes and the fact that whether they commit crime alone or with the participation of more than one person, their migration status for their vicinities have been put forward statistically.

Materials and Methods: Data belonging to children between 0 and 18 ages who have come or have been made to come to 1, 2, 3 Numbered Juvenile Courts of Adana Court House as of January 2004 with the claim of their committing crime and data (information in court decisions and Social Study Report (SSR) that are demanded by court decision) about children who have been sent/have applied to Provincial Directorate for National Education because of injunctions by court decision have been evaluated retrospectively.

Results: Out of 258 children in our study, 225 was male (87.2%) and 33 (12.8%) was female; average age of these children pushed to delinquency was 13 years 4 months \pm 2.20 (min: 5 years 8 months, max:17 years 9 months). 45% of children have committed crime against property; 23.3% against people; 3% committed terror crime. 27.5% of children have been put under protection due to their working in the streets. It is found that there is a meaningful relationship between crime types of children pushed to crime and migration status of the families of the children ($p=0.028$).

Discussion: Socio-demographic features which may affect delinquency directly or indirectly according to us have been aimed to be shown in our study. Protective and supportive precautions can be taken for children pushed to delinquency within the scope of child protection law in our country. Reasons of delinquency, prevention ways and studies to reintroduce these children to the society are primary issues for all societies. As a consequence, stating the risk factors belonging to family, school, society and the child for the prevention of delinquency and finding solutions for these facts are needed.

Keywords: Juvenile Delinquency; Risk Factors; Epidemiology; Socio-Demographic Characteristics.

1. Giriş

Suç, anlama ve algılama yeteneğine sahip bir kişinin kusurlu iradesinin yarattığı bir hareketin meydana getirdiği, kanunda yazılı tipe uygun, hukuka aykırı ve yaptırım olarak bir cezanın uygulanmasını gerektiren bir eylemdir. Çocuk suçluluğu ise bir çocuktaki anti-sosyal eğilimlerin yasa müdahalesi gerektirecek bir davranışa dönüşmesi olarak tanımlanmaktadır (1,2,3,4). Diğer bir ifadeyle, çocuk suçluluğu, Türk Ceza Kanununun 6. Maddesinde 18 yaş altındaki bireyler olarak tanımlanan çocukların kanunlara karşı çıkmaları veya suç teşkil eden bir eylemi işlemiş olmaları dolayısıyla ilgili kanunda belirtilen cezai müeyyidelerle karşı karşıya kalmasıdır (5,6).

Suçta sürüklenen çocuklar için koruyucu ve destekleyici tedbir kararları çocuk mahkemelerince verilen kararlardan biri olup bu kararlar Çocuk Koruma Kanunu'nda (ÇKK) "çocuğun yüksek yararı" ilkesi gözetilerek yargı süreçlerinin gerçekleştirilmesi ve çocuğun eğer varsa ihtiyacı doğrultusunda koruyucu ve destekleyici tedbir kararlarından yararlandırılmasıdır (7). ÇKK çerçevesinde verilen koruyucu ve destekleyici tedbirler, çocuğun öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık, barınma ve aynı nakdi yardım konularında alınacak tedbirlerdir (madde 5) (8).

Çocuk mahkemesi koruyucu ve destekleyici tedbir kararı vermeden önce mahkeme sosyal hizmet uzmanlarından çocuk hakkında sosyal inceleme raporu (SİR) hazırlanmasını talep eder ve düzenlenen rapora göre mahkeme çocuk hakkında tedbir kararına ya da herhangi bir tedbire yer olup olmadığına karar verir (9).

Hem hukuki hem de sosyal boyutları olan (10) ve çocukları suça sürükleyen çeşitli risk faktörleri bulunmaktadır. Çocuğun ergenlik döneminde yaşadığı bireysel ve ailevi zorluklar, yoğun ve kontrolsüz gerçekleşen göçlerin çocuk ve aile üzerindeki olumsuz etkileri, çocuğun uygun olmayan akran ilişkileri, çocuğun ve ailesinin düşük sosyoekonomik-kültürel durumu ve eğitimsizliği, çocuğun alkol ve/veya uyuşturucu madde kullanımı bu faktörlerden bazılarıdır (11).

Bu çalışmada; suça sürüklenen çocukların sosyodemografik verileri, ailesel özellikleri, işledikleri suçların türü, suç işleme yaşları ve suçu tek başına mı yoksa birden fazla kişinin katılımıyla mı işledikleri, buldukları bölgeye göçle gelip gelmeme durumları istatistiksel verilerle ortaya konulmuştur. Türkiye'de çocuk suçluluğunun arttığı gerçeğinden hareketle bu çalışma ile çocukları suça iten nedenlerin belirlenmesi, çocukları suça iten bireysel ve çevresel risk faktörlerinin ortaya konulması, çocuk suçluluğu ile mücadelede gerekli önleyici, koruyucu, iyileştirici tedbirlere temel oluşturacak politika ve

stratejilerin geliştirilmesi ve çocukların suç işlemesinin önlenmesi için toplumsal ve hukuksal temelli çözüm önerileri sunmak amaçlanmıştır.

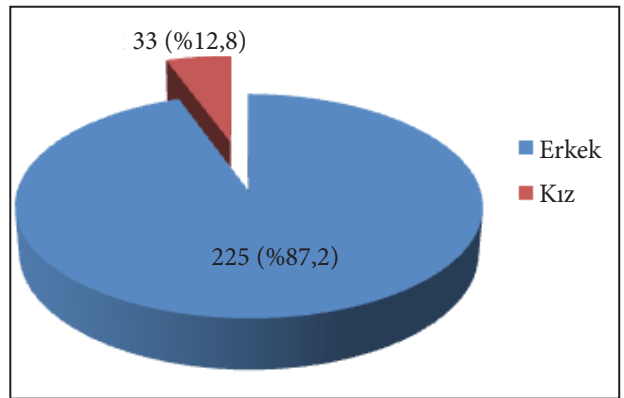
2. Gereç ve Yöntem

Ocak 2004 tarihinden itibaren Adana Adliyesi 1, 2 ve 3 nolu Çocuk Mahkeme'lerine suç işlediği iddiasıyla gelen/getirilen ve İl Millî Eğitim Müdürlüğüne mahkeme kararıyla alınan tedbirler nedeniyle gönderilen/başvuran 0-18 yaş arasındaki çocuklara ait veriler retrospektif olarak değerlendirilmiştir. Çalışmamızda yer alan veriler, İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün, Özel Eğitim ve Rehberlik Daire Başkanlığı'nın, Seyhan ve Yüreğir Merkez İlçeleri Rehberlik Araştırma Merkez'lerinin dosya arşivlerinde yer alan bilgilerden, mahkeme kararlarından ve mahkeme kararıyla istenen Sosyal İnceleme Raporlarında (SİR) yer alan bilgilerden elde edilmiştir.

Çalışmamızın etik kurul onayı ve ilgili kurumlardan gerekli izinleri alınmıştır.

3. Bulgular

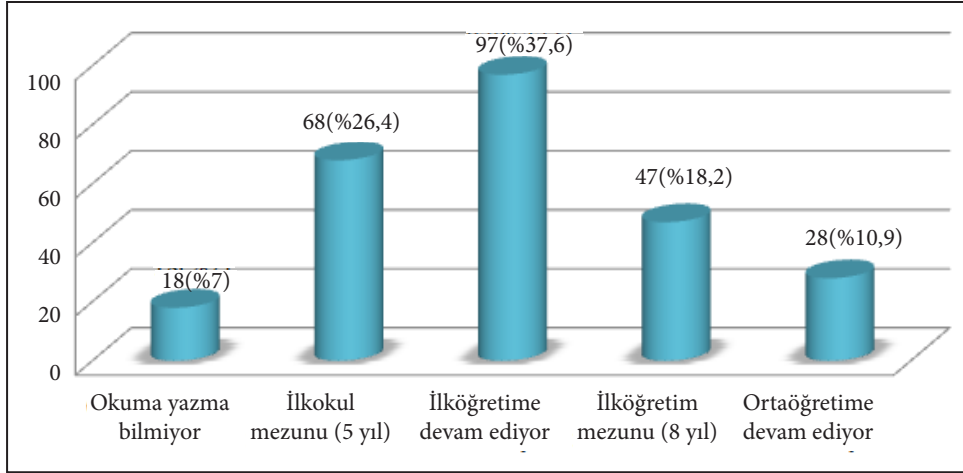
Çalışmamızda yer alan 258 çocuktan 225'i erkek (%87,2), 33'ü (%12,8) kız olup suça sürüklenen bu çocukların yaş ortalaması 13 yaş 4 ay \pm 2.20 (min: 5 yaş 8 ay, max:17 yaş 9 ay) idi (Grafik 1).

Grafik 1. Cinsiyet dağılımı.

Suçun işlendiği tarih itibariyle suça sürüklenen çocuklardan 18'i (%7,0) okuma-yazma bilmiyor iken, 97'si (%37,6) ilköğretime, 28'nin ise (%10,9) ortaöğretime devam ettikleri tespit edilmiştir. Geriye kalan çocukların 68'inin (%26,4) ilköğretim (5 yıl), 47'sinin (%18,2) ise ilköğretim mezunu oldukları anlaşılmıştır (Grafik 2).

Çalışmamızdaki çocukların 190'ı (%73,2) çekirdek ailede, 20'si (%7,8) geniş ailede, 44'ü (%17,0) tek ebeveynli ailede, 4'nün (%1,6) ise Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurum'larında (SHÇEK) yaşadıkları tespit edilmiştir.

Grafik 2. Suça sürüklenen çocukların eğitim durumları.

Suçta sürüklenen çocukların ebeveynlerinin aile durumlarına bakıldığında, 206 (%79,8) çocuğun anne-babası birlikte iken, 52 (%20,2) çocuğun ise anne-babasının boşanmış olduğu ve/veya tek ebeveynli ailede yaşadığı tespit edilmiştir. Çalışmamızda suça sürüklenen 250 çocuğun (%95,3) annelerinin herhangi bir suç kaydı yok iken, 8 annenin (4,7) suç kaydı bulunmaktadır. Ancak 237 çocuğun (%91,9) babalarının suç kaydı bulunmaz iken 21 babanın (%8,1) suça karıştığı (mal varlığına karşı işlenen suçlar) tespit edilmiştir.

Suçta sürüklenen 211 çocuğun (%81,8) annesinin ev hanımı, 16 çocuğun annesinin (%6,2) işçi, 15 çocuğun annesinin (7,3) memur/emekli/esnaf olduğu, 12 çocuğun annesinin ise (%4,7) düzensiz işlerde çalıştığı belirlenmiştir. Bu çocukların babalarının mesleğine bakıldığında, 114 babanın (%44,2) geçici işlerde çalıştığı, 72 babanın (%27,9) işçi, 37 babanın (%14,3) işsiz, 25 babanın (%9,7) esnaf ve 10 babanın ise (%3,9) diğer (memur, emekli) meslek grubundan olduğu tespit edilmiştir.

Çocukların yaşadıkları evlerin ailelerinin mülkiyeti altında olup olmadığına bakıldığında ise, 172 (%66,7) ailenin evinin kendi mülkü olduğu, 86 (%33,3)'sının ise kirada oturdukları belirlenmiştir. Çocukların ailelerinin aylık gelirleri (TL) değerlendirildiğinde, 50'sinin (%19,5) ailesinin aylık geliri 499tl'nin altında, 66'sının (%25,6) 500-899TL. arasında, 56'sının (%21,7) 900-1299TL. arasında ve 86'sının (%33,3) ise 1300TL'nin üstünde aylık gelire yaşadıkları tespit edilmiştir.

Suçta sürüklenen çocukların ailelerinin sosyal güvenceleri olup olmadığı araştırıldığında, çocuklardan 168'inin (%65,1) ailesinin sosyal güvencesi var iken, 90'mın (%34,9) ailesinin sosyal güvencesinin olmadığı tespit edilmiştir.

Suçta sürüklenen 121 çocuğun (%46,4) herhangi bir işte çalışmadığı, 95 çocuğun (%36,8) bir işte çalıştığı ve

42 çocuğun (%16,3) ise boş zamanlarında düzensiz işlerde çalıştığı belirlenmiştir.

Suçta sürüklenen **çocukta ruhsal hastalıklar** değerlendirildiğinde, 241 çocukta (%93,4) herhangi bir ruhsal hastalık tanısı yok iken, 8 çocukta (%2,9) dikkat eksikliği-hiperaktivite bozukluğu+davranım bozukluğu tanısı, 7 çocukta (%2,7) zihinsel özür, 1 çocukta (%0,4) paranoid psikoz ve 1 çocukta (%0,4) ise madde bağımlılığı tanısı bulunduğu tespit edilmiştir.

Çocukların alkol/madde kullanımı alışkanlıkları değerlendirildiğinde, 192 çocuğun (%74,4) alkol/madde kullanmadığı, 40 çocuğun (%15,5) sadece sigara kullandığı, 21 çocuğun (%8,1) sigara+uyuşturucu madde kullandığı, 3 çocuğun (%1,2) uyuşturucu madde kullandığı, 2 çocuğun ise (%0,8) sigara+alkol+uyuşturucu madde kullandığı tespit edilmiştir.

Suçta sürüklenen 108 çocuğun (%41,9) suçu tek başına, 98 çocuğun (%38) ise suçu iki ya da daha fazla kişi ile birlikte işlediği tespit edilmiştir.

Tablo 1'e göre suça sürüklenen çocukların anne ve babalarının eğitim düzeyi değerlendirildiğinde, 134 (%51,9) annenin okuma yazma bilmediği, 90 (%34,9) annenin ilköğretim mezunu olduğu, 52 (%20,2) babanın okuma yazma bilmediği, 154 (%59,7) babanın ise ilköğretim mezunu olduğu tespit edilmiştir.

Çocukların %45'i mal varlığına karşı, %23,3'ü hayata karşı, %3'ü ise terör suçlarını işledikleri tespit edilmiştir. Çocuklardan % 27,5'i ise küçük yaşta sokakta çalışma dolayısıyla mahkeme tarafından koruma altına alınmıştır.

Tablo 2'e göre suça sürüklenen çocukların suç sınıflandırması/koruyucu önlemler ile suç işleme yaş ortalamaları değerlendirildiğinde aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki gözlenmiştir. Yani yaş arttıkça hayata karşı işlenen suçlar ve terör suçu artmaktadır (p<0.05).

Tablo 1. Suça sürüklenen çocukların anne ve babalarının eğitim düzeyi

Eğitim Düzeyi	Anne Sayı (%)	Baba Sayı (%)
Okuma yazma bilmiyor	134 (51,9)	52 (20,2)
Okur-yazar	19 (7,4)	29 (11,2)
İlkokul ve/veya ilköğretim mezunu (5+3 yıl)	90 (34,9)	154 (59,7)
Lise mezunu	9 (3,5)	14 (5,4)
Üniversite	0 (0)	3 (1,2)
Bilinmeyen	0 (0)	6 (2,3)

p<0.05

Tablo 2. Suça sürüklenen çocukların suç işleme yaşı ile suçun sınıflandırılması ortalamaları

Suçun sınıflandırılması/ Koruyucu önlemler	Suç İşleme Yaşı (Ay olarak)		
	x±sd	min-max	p
Mal varlığına karşı suçlar	162,4 ± 24,30	84-215	<0.001
Hayata karşı suçlar	166,5 ± 20,37	97-200	
Terör suçu	168,6 ± 12,79	155-196	
Diğer	150,6 ± 35,29	61-215	

p<0.05 *Suç işlemeyen, küçük yaşta sokakta çalışan ve koruma altına alınan

Tablo 3'e göre suça sürüklenen çocukların suç türleri ve suç işlemeyen, koruma ve tedbir kararı konulan çocukların yaş ortalamaları ile suç işleme yaşı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur (p<0.05). Uyuşturucu madde kullanımı ve satışını, terör suçunu, nitelikli ve basit hırsızlık suçunu, yaralama/darp suçunu yaşı daha büyük çocuklar işlemiş iken, suç işlemeyen, koruma ve tedbir kararı konulan sokakta çalışan ve diğer gruptaki çocukların daha küçük yaş grubundaki çocuklar olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4'e göre mahkemenin aldığı tedbirler ile suça sürüklenen çocukların yaş ortalamaları değerlendirildiğinde, çocukların suç işleme yaş ortalamaları ile alınan tedbirler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir (p<0.05). Mahkemenin, danışmanlık ve aynı nakti yardım tedbirlerini yaş ortalaması daha küçük suça sürüklenen çocuklara verdiği tespit edilmiştir.

Tablo 5'e göre mahkemenin aldığı tedbir grupları ile suça sürüklenen çocukların yaş ortalamaları değerlendirildiğinde, çocukların suç işleme yaş ortalamaları

Tablo 3. Suça sürüklenen çocukların suç işleme yaşı ile suç türleri ve suç işlemeyen, koruma ve tedbir kararı konulan çocukların ortalamaları

Suç türleri ve suç işlemeyen koruma ve tedbir kararı konulan	Suç İşleme Yaşı (Ay olarak)		
	x±sd	min-max	p
Basit hırsızlık	167.93±18.96	132 - 215	<0.001
Yaralama/darp	170.40±15.17	127 - 198	
Nitelikli hırsızlık	174.38±21.02	119 - 215	
Terör suçu	177.38±15.86	155 - 205	
Uyuşturucu madde kullanımı ve satışı	179.08±21.91	127 - 208	
Sokakta çalışma	149.22±32.20	73 - 215	
Diğer*	152.84±30.15	42 - 214	

p<0.05 *Suç işlemeyen, küçük yaşta sokakta çalışan ve koruma altına alınan

ile alınan tedbir grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir (p<0.05). Mahkemenin, tedbir gruplarından danışmanlık, eğitim, aynı nakti yardım ve sağlık tedbirlerini yaş ortalaması daha küçük suça sürüklenen çocuklar için aldığı tespit edilmiştir.

Tablo 6'a göre suça sürüklenen çocukların işledikleri suç türü ile çocukların ailesinin o bölgeye göçle gelip gelmeme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur (p=0.028). Yani göç ile gelen ailelerin çocuklarında mal varlığına karşı işlenen suçların ve küçük yaşta sokakta çalışan/koruma altına alınan çocukların göç ile gelmeyen ailelerin çocuklarına göre daha fazla görüldüğü tespit edilmiştir. Bu çocukların o bölgede yerleşik olan çocuklara göre küçük yaşta sokakta çalışma ve koruma altına alınma oranlarının daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Mahkemenin aldığı danışmanlık tedbiri ile çocukların eğitim durumları karşılaştırıldığında, okuma yazma bilmeyen çocuklara mahkeme tarafından daha az danışmanlık tedbiri alınmış iken, okuma yazma bilenlere daha fazla danışmanlık tedbiri alındığı gözlenmiştir (p=0.051).

Suçta sürüklenen çocukların ailelerinin aylık gelirleri ile bu çocuklar için alınan tedbir kararları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmiştir (p<0.001).

Suçta sürüklenen çocukların eğitim düzeyleri ile bu çocuklar için alınan sağlık tedbiri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmiştir (p=0.010). Mahkemelerin, suça sürüklenen çocuklardan eğitimine devam eden gruba daha fazla sağlık tedbiri koyduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. Suça sürüklenen çocukların suç işleme yaş ortalamaları (ay olarak) ile mahkemenin aldığı tedbirler

Mahkemenin aldığı tedbirler	Suç İşleme Yaşı (Ay olarak)				
	x±sd	Median	min	max	p
Danışmanlık tedbiri					
Alan	138.28±29.89	138	72	181	0.003
Almayan	162.82±25.37	166	61	215	
Aynı nakti yardım tedbiri					
Alan	153.43±30.76	159	61	195	0.038
Almayan	163.09±24.85	166	84	215	
Eğitim tedbiri					
Alan	160.21±26.74	173	72	215	0.637
Almayan	161.79±26.21	163	61	215	
Sağlık tedbiri					
Alan	170.66±23.90	171	132	215	0.984
Almayan	159.45±26.51	163	61	215	

p<0,05

Tablo 5. Suça sürüklenen çocukların suç işleme yaş ortalamaları (ay olarak) ile mahkemenin aldığı tedbir grupları

Mahkemenin aldığı tedbir grupları	Suç İşleme Yaşı (Ay olarak)		p
	x±sd	min-max	
Tedbir yok	161.32±25.07	84-211	<0.003
Danışmanlık	163.71±23.46	100-215	
Danışmanlık+Eğitim	158.88±26.86	73-190	
Danışmanlık+Eğitim+Aynı nakti	157±30.85	61-195	
Danışmanlık+Aynı nakti	171.57±31.10	135-215	
Danışmanlık+Eğitim+Saglık	176.21±17.89	133-199	
Diğer*	146.04±30.85	72-191	

p<0.05

*Bakım+eğitim+sağlık+ayni nakti yardım tedbirleri

Tablo 6. Suça sürüklenen çocukların suç kategorileri ve göç ile gelip gelmeme durumları

Suç Kategorileri	Göç ile gelen Sayı (%)	Göç ile gelmeyen Sayı (%)	p
Mal varlığına karşı suçlar	73 (48,7)	43 (39,8)	<0.028
Hayata karşı suçlar	26 (17,3)	34 (31,5)	
Terör suçu	9 (6)	2 (1,9)	
Diğer*	42 (28)	29 (26,9)	
Toplam	150 (100)	108(100)	

p<0.05

*Suç işlemeyen, küçük yaşta sokakta çalışan ve koruma altına alınan

Suçta sürüklenen çocuklar için mahkeme kararıyla alınan tedbirler (danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma) ile çocukların eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki gözlenmiştir. Yani çocukların eğitim seviyesi arttıkça alınan tedbir sayısı azalarak değişmektedir (p<0.05).

Suçta sürüklenen çocuklar arasında mahkeme kararıyla alınan tedbirler (danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma) ile aile durumu (suça sürüklenen çocukların anne-babasının birlikte, boşanmış ve/veya tek ebeveynli

ailede yaşayıp yaşamadığı) ve aylık gelir arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur (p<0.05). Mahkeme tarafından suçta sürüklenen çocuklar için alınan tedbirlerin sayısı, aile durumuna bağlı olarak değişmektedir. Aylık gelir düştükçe alınan tedbir sayısı artmaktadır. Bunun yanında mahkeme tarafından alınan tedbirler ile küçük yaşta sokakta çalışma/koruma altına alınma, mala karşı, hayata karşı işlenen suçlar ve terör suç türü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (p>0.05).

4. Tartışma

Çalışmamızda, çocuk suçluluğuna doğrudan ya da dolaylı etkisi olabileceğini düşündüğümüz sosyodemografik özellikler ortaya konulmaya çalışılmıştır. Toplumsal bir problem olan çocuk suçluluğuna etken olan sosyodemografik özellikler içerisinde özellikle ekonomik ve dış çevre-yaşam koşullarının etkisi en çok ön plana çıkan parametrelerdir.

Suçta sürüklenen 258 çocuktan %87,2'si erkek, %12,8'i kızdır. Çocukların büyük bir çoğunluğunun erkek olduğu bulunmuştur. Cinsiyet değişkeninin, suç ve suçluluk arasındaki ilişkiyi belirleyen güçlü bir değişken olduğu görülmektedir (12,13,14). Ülkemizin sosyal ve kültürel yapısına bağlı olarak, özellikle erkek çocukların kız çocuklara göre daha fazla dış ortam ile temasta olması ve suçlu akran gruplarına yönelimin ve anti sosyal davranışlara girmesinin daha rahat olması ile açıklanabilir (14).

Şiddetin yaygınlığı, yoksul ve varoş yerlerde yoğunlaşan (15) ve en düşük gelir grubundan gelen çocuklarda, özellikle bu durumun yükseltici etkisi olduğu belirtilmektedir. Çocuk suçluluğu ve çocuk suç faillerinin yaşadıkları yerler ve yetiştikleri ortamlar, suçun işlenişini doğrudan ya da dolaylı olarak etkilemektedir. Bulgularımızda oturlan yerler ve evlerin durumları ile düşük gelir seviyesi, çocuk suçluluğunun hazırlayıcı etkisini bize göstermektedir. Çocukların ekonomik sıkıntılardan doğrudan etkilenen grup olduğu, ekonomik anlamda kazancın düşük olması ailenin beslenme, kira, eğitim, yakacak, sosyal vs. gibi gereksinimlerini tam olarak karşılayamamasına neden olduğu belirtilmektedir (16,17,18). Bununla uyumlu olarak çalışmamızda çocukların evlerinin gelir durumlarına bakıldığında, çocukların ailelerinin aylık gelirlerinin %66,7'sinin asgari ücretten düşük olduğu görülmektedir. Ayrıca anne ve babaların iş durumlarına bakıldığında genellikle ya işsiz ya da vasıfsız işçi konumunda olan aileler oldukları görülmektedir.

Türkiye'de asayiş suçlarının çoğunluğunu (%55) mala varlığına karşı suçlar oluşturmaktadır. Mala varlığına karşı suçlar içinde hırsızlık suçları %81,1 gibi yüksek bir orandadır (19). Çocukların %45'i malvarlığına karşı, %23,3'ü kişilere karşı, %3'ü ise terör suçlarını işlemişlerdir. Çocuklardan % 27,5'i ise küçük yaşta sokakta çalışma dolayısıyla koruma altına alınmıştır.

Çocuk suçluluğu ve göç üzerine yapılmış çalışmalarda, çocuk suçluluğu ile göç arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (20). Çalışmamızda göç ile gelen suçta sürüklenen çocukların %48,7'sinin, göç ile gelmeyen suçta sürüklenen çocukların %39,8'sinin mal varlığına karşı suçlardan getirildiği, göç ile gelen suçta sürüklenen çocukların %23,3'ünün (%17,3'nün hayata karşı suçlardan ve %6'sının terör suçu), göç ile gelmeyen çocukla-

rın ise %33,4'nin hayata karşı suçlardan (%31,5'i cana karşı ve %1,9'i ise terör suçu) getirildiği görülmüştür. Bu sonuçlar, Türkiye ortalaması ile uyumlu bulunmuştur. Ayrıca mal varlığına yönelik suçların ilk sırada yer aldığı ve bunların içinde hırsızlık suçunun çoğunluğu oluşturduğu saptanmıştır (19). Samsun'da yapılan çalışmada bu oranın % 35,8, Antalya'da % 24,2 olduğu bildirilmiştir (21). Göçler, hızlı ve çarpık kentleşme ve endüstrileşme sürecinin getirdiği işsizlik, yoksulluk gibi etkenlerin mala karşı suçlarda ve çocuk suçluluğunda artışa neden olduğu belirtilmektedir (22). Çalışmamızda suçta sürüklenen çocukların göç ile gelme durumları, yoksulluk, çocukların yetersiz eğitimi vs. gibi etkenlerin bu risk faktörlerinden olduğu düşünülmektedir.

Madde kullanımı konusunda, yapılan bir çalışmada, suç işleyen çocukların %36,4 ile en çok sigara kullandıkları bildirilmektedir (23). Çalışmamızda, bu çocukların sadece %15,5'nin sigara kullandıkları, bunu %8,1 ile hem madde hem sigara, %1,2'nin uyuşturucu madde kullandığı, 2 çocuğun ise %0,8 sigara+alkol+uyuşturucu madde kullandığı tespit edilmiştir.

Ülkemizde çocuk koruma kanunu kapsamında suçta sürüklenen çocuklar için koruyucu ve destekleyici tedbirler alınabilmektedir. Çocuğun yüksek yararı göz önünde bulundurularak, öncelikle çocuğun kendi aile ortamında korunmasının sağlanması ile yaşına ve gelişimine uygun eğitim ve öğreniminin desteklenmesi, kişiliğinin ve toplumsal sorumluluğunun geliştirilmesini sağlamaya yönelik; danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma tedbirleri tek tek ya da birkaçı birlikte alınmaktadır. Tedbir kararlarında gerçekleşen artış en temelde yıllar içerisinde giderek daha fazla çocuğun korunma ihtiyacı yaşadığını ortaya koymaktadır. Bu gelişmeler çocukların haklarıyla olan bağlarını da zayıflatmaktadır. Çalışmamızda, suçta sürüklenen çocukların suç işleme yaşı ile mahkemelerin aldığı tedbir grupları karşılaştırıldığında, yaşı küçük çocuklara daha fazla tedbir konulduğu, çocukların yaşları büyüdükçe tedbir konulmadığı tespit edilmiştir (9). Suça sürüklenen çocuklar soruşturma bürosundan herhangi bir tedbir uygulanıp uygulanmayacağı konusunda mahkemeden görüş ve sağlık tedbiri taleplerinden oluştuğu görülmektedir.

Çocuk suçluluğunun nedenleri, önleme yolları ve suçta sürüklenen çocukların yeniden topluma kazandırılma çalışmaları tüm toplumlar için öncelikli konulardandır.

Göçü yaşayan ailelerin üretimden kopmaları beraberinde yoksullaşmayı ve zaman içinde bu yoksulluğun derinleşmesini getirmektedir. Bu ağır yaşama biçiminin yanı sıra çocuklar, ailelerin geçimine yönelik sorumluluk hissetmekte, çocukların eğitimleri yarım kalabilmekte, dil ve kültürel farklılık yaşanmakta ve sosyal olarak

kendilerini dışlanmış hissetmektedirler. Çalışmamızdaki gençlerin yaklaşık %59'ı göçle gelen ailelerin çocukları olduğu için bu durum onları olumsuz etkilemiştir.

Herhangi bir rahatsızlığı olmasa da suçun işlendiği esnada gençlerin irade, bilinç ve hareket serbestisi ile olayları değerlendirip onlardan sağlıklı sonuçlara varabilme yeteneğinin olup olmadığının değerlendirilmesi de adli psikiyatrik açıdan irdelenmesi gereken önemli bir konudur. Ayrıca ne adli makamlara ne de polis veya jandarmaya intikal etmeyen olaylarda eklendiğinde çocuklar tarafından işlenen suçların istatistiki verilerde yer almaması nedeniyle bu bilgilerin gerçekten uzak olduğu görülebilmektedir.

Çalışmamızda, İl Milli Eğitim Müdürlüğünün, Özel Eğitim ve Rehberlik Daire Başkanlığının, Seyhan ve Yüreğir Merkez İlçeleri Rehberlik Araştırma Merkez'lerinin dosya arşivlerinde yer alan bilgilerden, mahkeme kararlarından ve mahkeme kararıyla istenen Sosyal İnceleme Raporlarında (SİR) yer alan 0-18 yaş arasındaki çocuklara ait bilgiler geriye dönük olarak incelendiği için elde edilen verilerde eksiklikler olabilmektedir. Özellikle ebeveyn suçluluğu ve çocukların ruhsal hastalıklar açısından değerlendirilme verilerinin dosyalarda eksik olması çalışmamızın önemli sınırlılıklarındadır.

Suçla sürüklenen çocukların suç işlemlerinin önlenmesi önemli toplumsal sorunlardan biridir. Çünkü suçla sürüklenen çocuklar, gelecek adına ciddi ve kronik şiddet uygulayıcısı riskindedirler ve bu durum her geçen gün artış göstermektedir. Suçla sürüklenen çocuklar, daha geç yaşlarda ilk kez şiddete karışanlara göre daha uzun suç kariyerine sahip olma eğilimindedirler.

Sonuç olarak, çocuğun suçla sürüklenmesinin önlenmesi için aile, okul, toplum ve çocuğa ait risk faktörlerinin belirlenmesi ve bunlara yönelik çözümlerin üretilmesi ve suçla sürüklenen çocukların da topluma kazandırılması için kanunlarda yer alan tedbir gibi mekanizmaların uygulamada işlevsellik kazanmasının sağlanması doğru bir yaklaşım olacaktır.

Kaynaklar

1. Kamer VK, Çocukların suçla sürüklenmesine neden olan faktörler ile ilgili sosyolojik teoriler. Türkiye Adalet Akademisi Dergisi. 2013;4(12):219-238.
2. Akalın, N. Suçla itilmiş çocukların adli tıp açısından incelenmesi ve cezaevinde bulunan suçla itilmiş çocukların deskriptif olarak incelenmesi [unpublished master's thesis]. [İstanbul]: İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü; 1999.
3. Polat O. Kriminoloji ve kriminalistik üzerine notlar. 1. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık; 2004. p. 189-207.
4. Işıktaş Y. Sosyolojik açıdan çocuk suçluluğu ve bir hukuk devleti olan Türkiye'de devletin cezalandırma yetkisini kullanış biçimi. Mevzuat Dergisi [Internet]. 1999 June [cited 2016 May 7]; 2(13). Available from: <http://www.mevzuatdergisi.com/1999/01a/01.htm>
5. Özsever, A. Türkiye'de Çocuk Suçluluğu. Adalet Dergisi. 1979;3(4):243-280.
6. Güney, H. Sosyolojik Açıdan Çocuk Suçluluğu ve Nedenleri [unpublished master's thesis]. [Kırıkkale]: Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2008.
7. Erükü G, Akbaş E. Türkiye'de çocuk mahkemeleri uygulamalarına eleştirel bir bakış. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi. 2012;1(3):135-153.
8. Çocuk Koruma Kanunu (ÇKK), 2005, 5395 sayılı yasa, madde 3 [Internet]. [cited 2016 May 4]. Available from: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/07/20050715-1.htm> Erişim Tarihi: 4 Mayıs 2016.
9. Erbay E, Güneş DK, Ahmet E, Baksı Y, Civelek F. 2010-2012 Yılları Arası Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararlarının İncelenmesi: Ankara 1. Çocuk Mahkemesi Örneği. Toplum ve Sosyal Hizmet. 2015;26(2):31-51.
10. Akyüz E. Ulusal ve uluslararası hukukta çocuğun haklarının ve güvenliğinin korunması. Ankara: Milli Eğitim Basımevi; 2000.
11. Akyüz E. Suçla sürüklenen çocukların hakları. Suçla sürüklenen ve mağdur çocuklar. Ankara: SABEV Yayınları; 2011. p. 60-73.
12. Hagan J, Gillis AR, Simpson J. The Class Structure of Gender and Delinquency: Toward a Power-Control Theory of Common Delinquent Behavior. American Journal of Sociology. 1985;90(6):1151-78. Available from: <http://www.jstor.org/stable/2779632>.
13. Öter, A. Çocuk suçluluğunun toplumsal nedenleri (Antalya örneği) [unpublished master's thesis]. [Isparta]: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2005.
14. Heimer K. Gender, Interaction, and Delinquency: Testing a Theory of Differential Social Control. Social Psychology Quarterly. 1996;59(1):39-61. doi: 10.2307/2787118.
15. Gönültaş BM, Hilal A. The role of immigration on juvenile delinquency: Adana example. J For Med 2012;26(3):156-64 doi: 10.5505/adlitip.2012.86158
16. Gün Z, Bayraktar F. The role of migration on the adjustment of adolescents in Turkey. Turkish Journal of Psychiatry. 2008;19(2):167-76.
17. Beyazova U. Poverty and Child Health. Türkiye Klinikleri J Pediatr Sci 2008;4(6):41-4
18. Bezirci Ö, Orhon FŞ. Sokakta Yaşayan Çocuklar. Türkiye Klinikleri Journal of Pediatric Sciences 2008;4(6):46-51.
19. Yılmaz A, Güneyergün S. Urban crimes in Turkey: Distribution and main characteristics. Milli Eğitim Dergisi. 2006;170:230-249
20. Erkan R, Erdoğan Y. Göç ve Çocuk Suçluluğu. Aile ve Toplum-Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi 2006;3(9):79-91.
21. Aydın B, Turla A, Kocakaya M, Karaarslan B. Samsun'da 2004 yılında suç işlediği iddia edilen çocukların sosyodemografik özellikleri. Adli Psikiyatri Dergisi. 2005;2:5-13.
22. Bilgin NG, Avcı A, Çekin N, Savran B. Farik-i Mümeyyizlik Muayenesi İçin Gönderilen Çocukların Biyopsikososyal Özellikleri. Bull Leg Med. 2001;6(3):103-110. doi: 10.17986/blm.200163461.
23. Ozen S, Ece A, Oto R, Tirasci Y, Goren S. Juvenile delinquency in a developing country: A province example in Turkey. International journal of law and psychiatry. 2005;28(4):430-41. doi: 10.1016/j.ijlp.2004.05.001.